

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın, **Adalet Bakanı Yılmaz Tunç** tarafından Anayasanın 98 ve İç Tüzüğün 96. ve 99. Maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim.

Öznur Bartin

Hakkâri Milletvekili

Ceza infaz kurumları, insan onuruna saygılı ve hak temelli bir yaklaşımın gereği olarak, mahpusların yaşam hakkını, sağlığını ve fiziksel bütünlüğünü korumakla yükümlüdür. Ancak ülke cezaevlerinde yaşanan sistematik işkence iddiaları, kötü muamele ve sağlık hakkı ihlalleri, hasta mahpuslar açısından yaşam hakkını tehdit eden boyutlara ulaşmıştır. Bu duruma çarpıcı bir örnek, Kırşehir Yüksek Güvenlikli (S Tipi) Cezaevi'nde tutulan ve İnsan Hakları Derneği'nin hasta mahpuslar listesinde yer alan Emre Erdem'in maruz kaldığı ağır hak ihlalleridir.

Emre Erdem, 2016 yılında "örgüt üyeliği" iddiasıyla 10 yıl hapis cezasına çarptırılmış, ciddi sağlık sorunları nedeniyle 24 Nisan'da Marmara Cezaevi'nden Kırşehir Cezaevi'ne tedavi amaçlı sevk edilmiştir. Ancak ailesiyle yaptığı telefon görüşmelerinde, bu sevkten ardından işkence ve kötü muameleyle maruz kaldığını iddia etmiştir. Edinilen ses kayıtları ve avukat görüşmelerine göre, hasta mahpus Emre Erdem'in Kırşehir Cezaevi'ne getirildiği ilk andan itibaren infaz koruma memurları tarafından 'Guantanamo'ya hoş geldin. İmralı 1, burası 2' şeklindeki ifadelerle karşılandığı, bu süreçte hem fiziksel hem de psikolojik şiddetle tehdit edildiği iddia edilmiştir.

Erdem'in beyanlarına göre, tarafsız olarak tanımlanan iki mahpusla zorla aynı koğuşta kalmaya zorlanmış, kabul etmemesi üzerine çok sayıda gardiyan tarafından darp edilmiş, revire gitmesine rağmen sağlık durumu ile ilgili gerçek bilgiler saklanmaya çalışılmıştır. "Başlarım senin hastalıklarına" denilerek baş dönmesi, vertigo, kemik çürümesi, hareket güçlüğü gibi sağlık sorunlarına rağmen kötü muameleyle devam edilmiş, sırtında yara izleri, kollarında morluklar, ezilmiş parmak ve ameliyatlı ayağa darbe gibi sonuçlar doğmuştur. Ayrıca, hastanede darp raporu alınmasının engellenmeye çalışıldığı, ancak kendi ısrarıyla rapor alabildiği ifade edilmiştir. Olayın ardından mağdur olmasına rağmen hakkında disiplin soruşturması başlatılmıştır.

Erdem'in koğuş koşulları da mahpus sağlığı açısından uygunsuzdur. Koğuşun dar olduğu, havalandırmanın günde yalnızca bir saat verildiği, çamaşır yıkama-kurutma imkanlarının bulunmadığı belirtilmiştir. Ayrıca cezaevi personelinin psikolojik baskıları sonucu çok sayıda mahpusun intihar ettiği, kendi koğuşunda bulunan bir başka hasta mahpusun da daha önce bu

nedenle intihar girişiminde bulunduğu ifade edilmiştir. Bu açıklamalar, cezaevi koşullarının yalnızca fiziksel değil, psikolojik açıdan da mahpusları hayati tehlike ile karşı karşıya bıraktığını göstermektedir.

Bu tablo, yalnızca bir mahpusun maruz kaldığı hak ihlali değil; cezaevlerinde yaşanan işkence yasağının sistematik biçimde ihlali, hasta mahpuslara yönelik yaşam ve sağlık hakkı gasplarının sürdürüldüğü yapısal bir çöküşün göstergesidir. Oysa Türkiye'nin taraf olduğu Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 3. maddesi, işkence ve kötü muameleyi mutlak olarak yasaklamakta; BM Mahpuslara Muamele Asgari Kuralları (Nelson Mandela Kuralları) uyarınca hasta mahpusların sağlık hizmetlerine engelsiz erişimi açıkça düzenlenmektedir.

Ayrıca 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun'un 16. maddesi, cezaevinde kendi yaşamını sürdüremeyecek durumda olan ağır hasta mahpuslar hakkında infazın ertelenebileceğini, tıbbi gerekçelerle cezanın cezaevi dışında infaz edilmesinin mümkün olduğunu hükme bağlamaktadır. Emre Erdem'in sağlık durumu ve maruz kaldığı işkence iddiaları dikkate alındığında, yalnızca tedavi değil, derhal infaz ertelemesi ve tahliye sürecinin başlatılması gerekmektedir.

Hasta mahpus Emre Erdem'in sağlık durumu ve maruz kaldığı kötü muamele iddiaları yaşam hakkı, insan onuru ve işkence yasağı bakımından ciddi, acil ve onarıcı bir müdahale gerektiren bir vakadır. Derhal bağımsız sağlık kurulu tarafından muayenesi yapılmalı, raporlar doğrultusunda 5275 sayılı Kanun kapsamında infazı ertelenmeli ve tedavi koşullarına uygun şekilde tahliyesi sağlanmalıdır. Cezaevinde yaşanan işkence, tehdit ve kötü muamele iddiaları titizlikle soruşturulmalı; cezasızlık uygulamalarına son verilmeli ve tüm kamuoyuna açıklıkla bilgi verilmelidir.

Bu bağlamda;

1. Hasta mahpus Emre Erdem'in 24 Nisan'da Marmara Cezaevi'nden Kırşehir Yüksek Güvenlikli Cezaevi'ne sevki sırasında ve sonrasında maruz kaldığı darp ve işkence iddiaları hakkında Bakanlığınız tarafından başlatılmış bir idari veya adli soruşturma var mıdır veya başlatılacak mıdır?
2. Emre Erdem'in tarafsızlar koğuşuna zorla konulmak istenmesi ve cezaevi personeli tarafından tehdit edilmesi, darp edilmesi ve "Guantanamo" benzeri ifadelerle sindirilmeye çalışılması, açıkça işkence yasağının ihlali değil midir?
3. Emre Erdem'in hastanede darp raporu almasının engellenmeye çalışılması, sağlık personeline baskı iddiaları ve ardından disiplin soruşturmasına uğraması, mağdurun cezalandırılması anlamına gelmiyor mudur? Bu uygulamaların sorumluları hakkında herhangi bir işlem yapılmış mıdır veya yapılacak mıdır?
4. Kırşehir Yüksek Güvenlikli (S Tipi) Cezaevi'nde hastalık nedeniyle cezaevine uygun olmayan mahpusların tutulduğu, çok sayıda mahpusun psikolojik baskı sonucu intihar ettiği iddiaları hakkında Bakanlığınızca herhangi bir araştırma veya raporlama yapılmış mıdır?

5. Emre Erdem'in sahip olduğu sağlık sorunları (vertigo, denge kaybı, görme bozukluğu, kemik çürümesi, hareket kısıtlılığı vb.) dikkate alındığında, 5275 sayılı Kanun'un 16. maddesi gereği infazının ertelenmesi yönünde bir adım atılacak mıdır?
6. Cezaevinde kalamayacak düzeyde hastalığı bulunan mahpuslara dair kararları hızlandırmak, sağlık kurulu değerlendirmelerini tarafsızlaştırmak ve tıbbi gerekçelerle tahliye sürecini düzenli hale getirmek üzere bir mevzuat değişikliği ya da yeni uygulama planı mevcut mudur?
7. 2002–2025 yılları arasında ülke genelindeki cezaevlerinde işkence veya kötü muamele iddialarına ilişkin olarak Bakanlığınıza iletilen toplam şikâyet sayısı kaçtır? Bu başvurulardan kaç hakkında idari veya adli soruşturma başlatılmış, kaç sonucunda sorumlular hakkında cezai ya da disiplin yaptırımı uygulanmıştır?
8. Kırşehir S Tipi Cezaevi'nde mahpusların psikolojik ve fiziksel güvenliğini sağlamak, özellikle hasta mahpusların tedaviye erişimini güvence altına almak amacıyla, bağımsız denetim mekanizmalarının işletilmesine yönelik bir adım atılması planlanmakta mıdır?